

2022BEM53

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Visie van de provincie Utrecht op het samenspel met inwoners	TELEFOONNUMMER	+31634279519
DATUM	01-02-2022	E-MAILADRES	charlotte.dijkstra@provincie-utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	823EE265	DOMEIN/OPGAVE	BDO
VAN	Charlotte Dijkstra	TEAM	BEI
NUMMER PS	PS2022BEM	PORTEFEUILLEHOUDER	Schaddelee
COMMISSIE	Bestuur, Economie en Middelen		
BIJLAGEN	1. Visie 'Het energieke gesprek met inwoners; Visie van de provincie Utrecht op het samenspel met inwoners' 2. Leidraad 'Het energieke gesprek met inwoners; Leidraad voor het samenspel tussen de provincie Utrecht en haar inwoners'		

Gevraagde besluiten:

1. de visie 'het energieke gesprek met inwoners; visie van de provincie Utrecht op het samenspel met inwoners' vast te stellen;
2. kennis te nemen van de leidraad die volgt uit de visie en een praktisch houvast moet bieden voor medewerkers van de provincie Utrecht, bij het vormgeven van het samenspel met inwoners.

Inleiding:

De provincie Utrecht investeert steeds bewuster in de relatie met haar inwoners. Als provincie vinden we het vanzelfsprekend dat de mensen die hier wonen, werken en leven richting kunnen geven aan hun fysieke leefomgeving en invloed hebben op de manier waarop een gezonde en veilige samenleving invulling krijgt. Daarom ligt het accent in het vastgestelde concept werkprogramma 'Participatie voor en door de provincie Utrecht' op het samenspel tussen de provincie en haar inwoners (82233E2D).

Een participatieproces met inwoners vraagt om maatwerk. Maar met een gedeelde visie, uitgewerkt in een praktische leidraad voor ambtenaren, wordt de participatie-aanpak binnen de provinciale organisatie meer samenhangend en eenduidig. We gaan varen op één participatiekompas. Visie en leidraad zijn sturend bij de keuzes die we als provincie maken in het samenspel met inwoners.

De visie focust op het samenspel met (groepen) inwoners. De thema's uit de Omgevingsvisie zijn het inhoudelijke handvat om met inwoners in gesprek te gaan. De provincie wilt de samenleving stimuleren om met creatieve

ideeën en initiatieven te komen, die aansluiten bij wat ons in de provincie Utrecht te doen staat. Met als doel om de kracht uit de samenleving zo te benutten dat we beter en breed gedragen beleid maken en projecten uitvoeren.

In ons samenspel met inwoners zijn vrijwel altijd ook andere overheden, professionals en maatschappelijke organisaties betrokken. Door inwoners via maatschappelijke opgaven tegemoet te treden als één overheid bouwen we een vertrouwensband op en verstevigen we die band. De samenwerking levert 'nieuwe energie' op om ambities te realiseren.

Juridische en andere relevante kaders:

- Grondslag voor de betrokkenheid van Provinciale Staten is artikel 143 van de Provinciewet, waarin de bevoegdheden van Provinciale Staten staan beschreven.
- Participatie wordt wettelijk verankerd. Op dit moment is de wet 'versterking participatie op decentraal niveau' in voorbereiding. De verwachting is dat het wetsvoorstel in 2022 behandeld wordt in de Tweede Kamer.
Volgens deze wet moeten alle decentrale overheden een participatieverordening opstellen. In deze verordening worden de algemene kaders vastgelegd voor de betrokkenheid van inwoners bij provinciale thema's. Daarnaast wordt de reikwijdte van de decentrale inspraakverordeningen vergroot naar de uitvoering en evaluatie van decentraal beleid. Zo is voor zowel de inwoners als voor de provincie duidelijk op welke manier zij in welke beleids- of projectfase betrokken worden. Waarbij er ruimte is om rekening te houden met specifieke behoeften en omstandigheden.
Ook vraagt deze wet van decentrale overheden dat zij zich uitspreken over de overname van de uitvoering van overheidstaken door inwoners (right to challenge/uitdaagrecht).
De visie op het samenspel met inwoners is zowel de basis voor de participatieverordening als het vertrekpunt om te experimenteren met het uitdaagrecht.
- In de Omgevingswet (omgevingsregeling artikel 7.4) is participatie een vereiste bij het aanvragen van een omgevingsvergunning. In het omgevingsbesluit (artikel 10.2, 10.7 en 10.8) staat dat er een motiveringsplicht voor participatie geldt bij het opstellen van een Omgevingsvisie, programma of projectbesluit.

Argumentatie:

Geen vrijblijvend onderwerp

Bij de nu op invoering wachtende Omgevingswet wordt van ons gevraagd om tijdig extra aandacht te besteden aan participatie bij vraagstukken over de fysieke leefomgeving. Dat wordt breder getrokken bij het wetsvoorstel 'versterking participatie op decentraal niveau', waarbij het gaat om de betrokkenheid van inwoners bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. Het belang van een visie wordt mede onderstreept door verschillende moties die oproepen tot het meer participatief betrekken van inwoners: motie 'de provincie is van de inwoner', motie 'Hart voor Maarsbergen', motie 'Raamwerk burgerparticipatie'.

Bewuster investeren in de relatie met inwoners

De provincie Utrecht besteedt al heel lang aandacht aan participatie. Wettelijke kaders verplichten overheden nu om zich uit te spreken en vast te leggen hoe inwoners betrokken worden bij overheidsbeleid. Deze participatievisie geeft richting om in een (in)direct samenspel met inwoners inhoudelijke provinciale doelen te bereiken. In aansluiting op onze kernwaarden en een uitnodigende bestuursstijl. De presentatie aan Provinciale en Gedeputeerde Staten over uitnodigend besturen is benut als inspiratiebron.¹ Daarbij gaat het om het proactief inspelen op de initiatiefrijke samenleving en het aanboren en benutten van deze kracht. En om het waarderen van het zelf organiserend vermogen van de samenleving door er ruimte aan te geven en bij aan te sluiten. Dit is niet vrijblijvend maar vraagt om een gezamenlijk proces van de overheid en de samenleving met heldere afspraken. In het concept werkprogramma 'Participatie voor en door de provincie Utrecht' is hier aandacht voor. Net zoals voor de inzichten en aanbevelingen van het project 'vliegwiel van gemeenschapskracht' over inwonersinitiatieven. Deze hebben een plek in de uitvoering.

---

¹ Professor Arwin van Buuren op 1 september 2021

Specifieke aandacht positie middenbestuur

In de visie wordt benoemd dat de provincie meestal participeert met inwoners via en met andere overheden en/of maatschappelijke partners. En dat onze rol in veel participatieprocessen dus is om onze samenwerkingspartners te stimuleren en te faciliteren in het samenspel met inwoners. Het past bij onze positie als middenbestuur en ons basisprincipe om lokaal te doen wat kan en provinciaal wat moet. Dit is effectiever om onze participatiedoelen te bereiken en daarmee onze inhoudelijke doelen.

Gevoeligheden

In de visie wordt gesteld dat het in het samenspel met inwoners draait om inhoudelijke provinciale doelen. En dat we ook beargumenteerd *nee* kunnen zeggen tegen participatie. Zichtbaarheid en kwantiteit zijn geen doel op zich. Dat kan wringen met de wens om op de voorgrond te willen treden, ook als we geen duidelijke rol hebben in relatie tot andere overheden en partners. En met de behoefte om zo veel mogelijk inwoners te betrekken uit alle mogelijke doelgroepen, ongeacht het vraagstuk waar het over gaat.

Doelen en brede welvaart indicatoren:

Met deze visie op het samenspel met inwoners' wordt uitvoering gegeven aan de volgende doelen uit de doelenboom:

- meerjarendoel 9.4.1: partners worden intensiever bij beleid, programma's en projecten betrokken
- beleidsdoel 9.4: in verbinding met partners, stakeholders en inwoners is het strategisch vermogen van de organisatie groot.

De thema's uit de Omgevingsvisie zijn het inhoudelijke handvat om met inwoners in gesprek te gaan over hun fysieke leefomgeving. Achter die thema's gaat een breed palet aan onderwerpen schuil, die gaan over economische en niet-economische factoren, zoals die onder de noemer 'brede welvaart' gedefinieerd worden door het Planbureau van de Leefomgeving. Zoals bijvoorbeeld vraagstukken over manieren om invulling te geven aan een gezonde en veilige samenleving.

Deze visie en praktische leidraad geven richting en tools om – anders dan met meetinstrumenten en indicatoren – op een participatieve manier in gesprek te gaan met inwoners over onderwerpen die raken aan het welzijn van inwoners.

Participatie:

De visie en leidraad zijn participatief tot stand gekomen. Hierbij is voortgebouwd op wat al is vastgesteld en op ervaringen in onze organisatie. In een intensief traject is veel aandacht besteed aan de interne afstemming om tot een breed gedragen visie en leidraad te komen waarin de organisatie zich herkent. Het resultaat van een documentenscan en interviews met collega's over het samenspel met inwoners werd verwerkt in een participatie-tentoonstelling. In de week van 1 november 2021 bezochten collega's deze tentoonstelling en reageerden zij op de contouren van visie en leidraad. Tijdens een werksessie op 3 november 2021 spraken statenleden zich uit over deze contouren. Op 14 december 2021 is een concept versie besproken met het college.

Financiële consequenties:

Voor het opstellen van de visie, leidraad en de uitvoering van het daaraan gekoppelde participatieve traject is in 2021 € 35.000 besteed. Met het operationaliseren van de visie, leidraad en het concept werkprogramma is een bedrag gemoeid van € 95.000 (2022). Hiervoor zijn middelen beschikbaar gesteld in het meerjarendoel 9.4.1 [Partners worden intensiever bij beleid, programma's en projecten betrokken], dat valt onder beleidsdoel 9.4 [In verbinding met de partners, stakeholders en inwoners (via bijvoorbeeld participatie) is het strategisch vermogen van de organisatie groot].

Met het geraamde bedrag voor 2022 geven we concreet uitvoering aan de twee van de vier pijlers van het concept werkprogramma, namelijk pijler 2 'uitwisselen en versterken kennis en ervaring'. Onder deze pijler vallen activiteiten zoals het organiseren van masterclasses, het opzetten van een expertteam en een participatienetwerk. En we geven uitvoering aan pijler 4 'inspiratie (interne organisatie)'. Met deze pijler wordt er vorm gegeven aan een digitale vindplek voor participatie inspiratie, methoden en technieken. Tot slot wordt het geraamde bedrag voor 2022 ingezet om te experimenteren met het uitdaagrecht (Right 2 Challenge).

Vervolg:

Met de vaststelling van deze visie ligt er een inhoudelijke basis voor de verdere uitvoering van het conceptwerkprogramma 'Participatie voor en door de provincie Utrecht'. Op basis van de visie wordt het concept werkprogramma waar nodig geactualiseerd. Vanuit het werkprogramma worden verschillende sporen bewandeld om in de dagelijkse praktijk op maat invulling te geven aan het samenspel met inwoners. Vooruitkijkend naar de inwerkingtreding van de wet 'Versterking participatie op decentraal niveau', dient de visie als basis voor het opstellen een participatieverordening voor de provincie Utrecht, als onderdeel van de nieuwe wetgeving voor decentrale overheden.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

Ontwerp-besluit

Besluit op 23-03-2022 tot vaststelling van Visie van de provincie Utrecht op het samenspel met inwoners.

Provinciale Staten van Utrecht; In vergadering bijeen op 23-03-2022.

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 01-02-2022
met nummer 823EE264,
van afdeling BDO, team BEI.

Overwegende dat:

- De provincie steeds bewuster investeert in de relatie met inwoners omdat we het vanzelfsprekend vinden dat mensen die wonen, werken en leven in de provincie richting kunnen geven aan hun fysieke leefomgeving;
- In de Omgevingswet participatie een vereiste is bij het aanvragen van een omgevingsvergunning en participatie wettelijk wordt verankerd met de komst van de wet 'versterking participatie op decentraal niveau';
- Er verschillende moties zijn aangenomen waarin het onderwerp participatie centraal staat;
- Participatie altijd maatwerk is maar een gedeelde visie, uitgewerkt in een praktische leidraad voor ambtenaren, de participatie-aanpak binnen de provinciale organisatie meer samenhangend en eenduidig maakt.

Besluiten:

1. de visie 'het energieke gesprek met inwoners; visie van de provincie Utrecht op het samenspel met inwoners' vast te stellen;
2. kennis te nemen van de leidraad die volgt uit de visie en een praktisch houvast moet bieden voor medewerkers van de provincie Utrecht, bij het vormgeven van het samenspel met inwoners.

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Griffier,
mr. C.A. Peters